

COLEXIO DE CERVO

Twitter: <https://twitter.com/ceip de cervo>

"UN COLEXIO CON MOITA ARTE: antes e durante o confinamento"

O de Cervo, un colexio con moita arte. A biblioteca como motor creativo

Belinda Blanco Fernández

Mestra do CEIP de Cervo
belindablanco@edu.xunta.gal

"Só a lembranza de onde veño me axuda a saber cara a onde vou".

Con ese lema tentamos homenaxear o profesorado anterior que contribuíu a que hoxe teñamos a biblioteca e o colexio dos nosos soños.

QUEN E COMO SOMOS

O CEIP de Cervo está situado a carón do complexo artístico e industrial de Sargadelos, o que o impregna dunha sensibilidade especial a respecto da arte, de aí que dende hai anos (antes de que a REBB realizase ningunha proposta ao respecto) celebramos o Día da Arte Galega na Escola o 1 de xuño, a data na que naceu Luís Seoane, un dos artífices de Sargadelos e O Castro.

Participamos todos os anos en proxectos de formación e innovación, normalmente baixo a coordinación da biblioteca, formamos parte do programa LIA.2 (no que se están explorando as posibilidades de evolución da biblioteca escolar como "centro creativo de aprendizaxes") e temos integrada nos horarios diarios a Hora de Ler, tempo para a lectura libre, e nela imos introducindo suxestións a través de Itinerarios Lectores por nivel. Tamén contamos con clubs de lectura para alumnado, a partir de cuarto de primaria, e para adultos da comunidade educativa. Poñemos especial aten-

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN

ISSN: 1132-8932
Páx. 50-54

ción na lectura, pero tamén no tratamento e uso da información e outras competencias, buscando o desenvolvemento máis integral e completo. En cuarto e sexto de Primaria contamos coa materia de libre configuración: Investigación e Tratamento da Información, que constitúe un pilar para o traballo con proxectos. Da mesma maneira, apoiamos as alfabetizacións múltiples a través da biblioteca e integramos diferentes linguaxes de programación e robótica.

Poñemos en marcha anualmente proxectos interdisciplinarios coordinados dende a biblioteca e coa implicación activa de todos os membros da comunidade educativa. Estes proxectos engloban á súa vez proxectos documentais e actividades que se programan e temporalizan mensualmente (meses temáticos que atenden ás celebracións relacionadas co calendario do libro e a lectura así como as propostas das organizacións internacionais), que conforman a base de cada curso escolar.

A nosa biblioteca caracterízase por ser inclusiva e aberta e, ademais de constituír o noso centro creativo de aprendizaxe, tamén serve de motor cultural para a comunidade. O profesorado ten o papel de mediador, que achega as ferramentas que precisa o alumnado para avanzar por si mesmo, de forma autónoma e controlando o seu propio proceso de aprendizaxe. O noso obxectivo é formar persoas máis reflexivas e con espírito crítico, máis capaces de seguir aprendendo ao longo da vida.

ANTES E DESPOIS DO CONFINAMENTO

A pesar de que o curso 2019/2020 supuxo un reto especialmente complexo para toda a comunidade escolar, tentamos manter o funcionamento dos cursos anteriores adaptando as actividades programadas no PAL (Plan Anual de Lectura) a un formato a distancia e virtual cando non puidemos continuar no centro. O título do proxecto deste curso foi "BIBLIOCERVO.2: O noso Laboratorio creativo de metaaprendizaxe".

Como punto de partida de cada proxecto interdisciplinario ou documental integrado, pátense de varios piares fundamentais:

- A importancia da programación e temporalización das liñas prioritarias de actuación da biblioteca incorporando o PDI aos documentos do centro, de xeito que se asegure a integración curricular.

- A biblioteca transcende o espazo físico e ten unha especial contribución para a adquisición das competencias clave, a súa integración no currículo e o fomento da creatividade e do hábito lector entre a comunidade educativa.

- A nosa mascota, Puca, é o fío condutor de todos os proxectos e elemento motivador para o alumnado. Ela transmite informacións e propón actividades. Da mesma maneira as actividades ALFIN/AMI lévanse a cabo a través dos nosos boletíns "Puca que-re saber sobre..."

- Todos os proxectos teñen unha actividade final de relevancia social para toda a comunidade; nesta ocasión deseñamos e organizamos unha Feira Eco-Científica do

Pedrouzo, que tivo que converterse en virtual.

A partir destes postulados fomos "relativamente doado" adaptarnos á nova realidade e trasladar as actividades presenciais programadas a un formato non presencial, ao tempo que evitabamos a improvisación.

Cabe resaltar que o confinamento forzou o alumnado a asumir novas responsabilidades, pois tivo que aprender a autorregularse e empregar estratexias coa guía do profesorado para continuar "conectado" ao proceso de ensino-aprendizaxe.

Entón, continuamos facendo reunións conxuntas para coordinarnos a través da ferramenta Cisco Webex. Analizouse cada familia e cada alumno/a para determinar as súas necesidades en canto ao acceso ás TIC no fogar. A partir de aquí deseñamos e programamos as actividades para os seguintes meses. Intentamos, na medida do posible, continuar segundo o establecido

nas Liñas Prioritarias de Actuación da Biblioteca, afondando no traballo das emocións e no coñecemento da propia situación para acompañar a toda a comunidade neses días tan difíciles.

A comunidade educativa estivo totalmente implicada nestes proxectos participando activamente nas propostas do centro e todos contribuímos a uns mesmos obxectivos, ofrecendo os nosos recursos e o noso punto de vista á hora de programar e colaborar nas actividades.

ACTIVIDADES DO COMEZO DO CURSO

ALFIN/AMI: A simboloxía da natureza. En outubro contribuímos á alfabetización mediática e informacional a través dunha pequena proposta de proxecto documental integrado dentro do xeral, como facemos normalmente. O alumnado traballou as diferentes manifestacións simbólicas que atopamos na natureza. A biblioteca ofreceu o apoio, a guía e os recursos para que dentro das titorías puidese levarse a cabo nas áreas de Lingua Galega e CCSS.: aprendemos moito sobre a simboloxía da Lúa e os astros, a das nosas árbores, sobre os amilladoiros e outras cousas.

ALFIN/AMI sobre a química da vida. No mes de novembro (Mes da ciencia en galego nas bibliotecas) recibimos unha nova carta de Puca coas propostas desta tempada. Nesta ocasión o tema de estudo era a ciencia, e de modo concreto queríamos analizar a química da vida! Polo tanto, deseñáronse os recursos precisos para motivar á investigación e para facilitar a integración curricular. Tamén continuamos co movemento *maker* e cada nivel deseñou e

creou un pequeno proxectiño, no eido químico, que logo puxemos en común.

Grazas a un *Puca quiere saber...* afondouse no coñecemento da química como eido científico, nos elementos químicos, nos conceptos de átomo, protón, neutrón, electrón, molécula... e nos procesos ou fases do método científico. Fixéronse, ademais, maquetas sinxelas sobre o dióxido de carbono, a auga ou o ozono e reflexionamos sobre a súa importancia para a vida. Tamén nos achegamos ao coñecemento de científicas importantes ao longo da historia e a partir disto creáronse xogos diversos para facilitar o seu acceso a todos os demais compañeiros e compañeiras. A posta en común realizouse nunha xuntanza de toda a comunidade educativa. As actividades deste mes tiveron a súa continuidade ao longo de todo o curso e concluíron coa Feira Eco-Científica do Pedrouzo.

ALFIN sobre os obxectivos do desenvolvemento sostible e axenda 2030. Para conmemorar o Día da Paz propuxémoslle ao alumnado facer un mural colectivo co deseño do símbolo da Paz e investigar como pode influír o cambio climático na paz a través dun *Puca quiere saber...* relacionado cos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible da axenda 2030 da ONU.

ACTIVIDADES DURANTE O CONFINAMENTO

A partir do 16 de marzo comezou o confinamento e colleunos a todos/as tan de súpeto que nos custou reaccionar e adaptarnos á nova situación. Aínda así, o profesorado intentou artellar os mecanismos precisos para que a biblioteca fose, máis que nunca, com-

pensadora de desigualdades. Nas redes sociais compartimos recursos, recomendacións da OMS, ideas de como deseñar horarios para organizar o día a día na casa, consellos para as familias etc. Artellamos os mecanismos precisos para que as xuntanzas de coordinación fosen posibles e, así, continuar desenvolvendo o programado no PAL, adaptando as actividades ás novas circunstancias.

A comezos do mes de abril a comunidade educativa recibiu unha carta de Puca onde se interesaba pola súa saúde e estado de ánimo e dáballes folgos, ademais de facerlles novas propostas. Así, intentamos conmemorar o Día do Libro e dos dereitos de Autor con apadriñamentos lectores, aínda que fosen virtuais e a distancia. Propuxémoslles dous desafíos: o primeiro consistía en recomendar un libro aos seus compañeiros e compañeiras explicando a razón pola que era especial para eles, e o segundo, en facer un apadriñamento virtual lendo un anaco dun libro e gravándoo en vídeo para que todos os demais membros do centro puidesen gozar desa lectura dende as súas casas. Ademais, estivemos traballando as competencias chave a partir dos libros de lecturas. Na etapa de EI, 1º e 2º de EP enviamos quincenalmente unha proposta de traballo interdisciplinario partindo dos libros de lectura favoritos do alumnado (*Os petos de Loreto, A princesa que bocexaba a todas horas, Elmer, Chibos, Chibóns, A que sabe a Lúa, A cebra Camila...*)

O alumnado dos cursos E_Dixgal tivo que levar a cabo un pequeniño proxecto guiado ("Imos de viaxe virtual, prepara as maletas!") a través

do cal nos tiñan que levar de viaxe a algún destino do mundo que fose do seu interese. O produto final era un folleto turístico, a modo de presentación, que logo recompilamos nunha presentación colaborativa. Fixemos as postas en común por videoxuntanza e intentamos sortear as dificultades con xuntanzas en liña en cada unha das tarefas propostas a través das titorías.

No mes de maio realizamos un *Puca quere saber...* sobre Carvalho Calero, dado que continuamos dedicando este mes ás nosas letras e a este autor. En colaboración co EDLG centralizáronse os recursos no blogue e deseñouse un guión de traballo que guiase a investigación, que sería supervisada polas titorías. Tivemos en conta os diferentes niveis educativos e a atención á diversidade para o seu deseño e fixéronse varias adaptacións do documento. Tamén se editou e publicitou unha guía de recomendacións lectoras para esta tempada cos libros do autor, acompañada dunha selección de recursos electrónicos que puxo a Biblioteca a disposición das persoas usuarias.

Ao longo do curso desenvolvemos dous clubs de lectura que continuaron en liña a partir do confinamento. Os libros elixidos foron *O Misterio do Torque de Burela* de Antía Yáñez e *Esta non é outra historia de piratas* de María Rolfe. Contamos coa visita virtual das dúas autoras a través de videoxuntanza. Realizáronse obradoiros de escritura creativa en liña e o alumnado creou -de xeito guiado- o *Libro colaborativo dun equipo en aillamento*, que se incorporou ás Puca Edicións.

No mes de xuño unha nova carta chegou aos fogares coa

proposta de celebrar o Día da Arte Galega na Casa. Deuse difusión a unha presentación virtual que recordou o significado e a traxectoria desta data tan representativa para o noso colexio e logo lanzáronse as novas propostas. Puca propoñíalles que localizasen na súa casa pezas artísticas galegas, que documentasen a súa orixe e logo a compartisen a través dos distintos medios que se ofrecían. Algúns buscaron información sobre artistas galegos, analizárona e reflexionaron acerca da súa vida e obra. Estas actividades tiveron bastante participación e foron visibles nas RRSS, de maneira que se achegou un pequeno gran de area á hora de dar a coñecer o noso patrimonio artístico e cultural.

TAREFA FINAL

Para rematar, realizouse a feira eco-científica do Pedrouzo. Tratábase de que o alumnado tivese a oportunidade de dar a coñecer a toda a comunidade educativa as aprendizaxes realizadas. Así que lanzamos unha proposta ás familias e ao alumnado para que se animasen a aplicar o aprendido e experimentado ao longo do curso e que empregando o método científico, sobre o que se afondara dende o mes de novembro, realizasen os seus propios experimentos na casa. Para iso ofrecémoslles múltiples recursos audiovisuais e literarios e tamén de elaboración propia. Creouse un carné de científico/a axudante de laboratorio creativo para que

puidesen descargalo e engadirlle a súa foto. Tamén se lles mandou un tutorial para que creasen, baixo a filosofía de "Faino ti mesmo", a súa propia bata de laboratorio, un padrón ("plantilla") onde podían recoller as súas hipóteses e conclusións, e un diploma final para o alumnado participante. Cos traballos recompilados fixemos vídeos-resumo e démoslles publicidade nas redes sociais e no blogue.

IMPACTO E AVALIACIÓN DOS RESULTADOS

A valoración da posta en práctica do proxecto, a pesar das dificultades, foi positiva. A participación, no caso das actividades non presenciais, foi inferior ás das activi-

dades presenciais, pero isto é unha barreira difícil de sortear. A educación nestas idades lévase a cabo nos centros interactuando, e só así será plenamente compensadora de desigualdades. A pesar disto somos conscientes de que tiñamos que sobrepoñernos ás adversidades abrindo aquelas canles precisas que nos permitisen acadar os obxectivos propostos. Sempre tivemos no horizonte que o noso fin último é salvagardar o dereito fundamental a unha educación de calidade para o noso alumnado e nisto a biblioteca escolar ten a obriga de exercer un papel protagonista. ■